

Megemlékezés a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front megalakulásának 40. évfordulója alkalmából

(Folytatás az 1. oldalról.)

tikus pártok. Innen intéztek novemberben felhívást a lakosság különböző rétegeinek képviselői Budapest népehez, a magyar honvédséghez, majd a fel nem szabadult országrészek lakosaihoz, hirdetve — a szegediek közvetlen tapasztalatai alapján —, hogy a szovjet hadsereg nem hódítóként, hanem barátként érkezett hazánk földjére. Innen szólították fel az ország népet a fasizmus elleni harcra. Itt kezdődött meg az új, demokratikus hatalom kiépítését szolgáló népi bizottságok szervezése, és alakult meg a Szegedi Nemzeti Bizottság, mely a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front létrehozása után annak helyi szervezeteként működött.

Akik annak idején a szervező munkában részt vettünk, vallottuk és hirdettük a jelszót: „Lesz magyar újjászületés.” Akkori tevékenységünk nemcsak azért volt eredményes, mert a Kommunista Párt programja helyes volt, hanem, mert el tudtuk juttatni a magyar nép szívéhez és józan eszéhez. E program felrázta kábulatából mindazokat, akiknek fájt az ország és a nép sanyarú sorsa, akik tenni akartak a haza, a nép ügyére.

Mint ahogy napjainkban — pártunk szövetségi politikájának jegyében — együtt dolgozunk a szocializmus építésén minden igaz hazafival, úgy azokban a napokban is együtt munkálkodtunk más pártbeli és pártunkívüli barátainkkal, munkásokkal, parasztokkal, értelmiségiekkel, dolgozó kisemberekkel, polgárokkal, és a hazájuk sorsáért aggódó papokkal.

Az akkori politikai kezdeményezéseket a történelem igazolta. Joggal ünnepelehetjük tehát a mai napon a negyven évvel ezelőtti nagy jelentőségű eseményt. Joggal köszönhetjük tisztelettel a történelmi kezdeményezés szervezőit, résztvevőit és a program megvalósítóit.

Ezután a szervező bizottság nevében köszöntötte az ünnepi gyűlés résztvevőit, a Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottsága, a Minisztertanács megjelent tagjait, a Hazafias Népfrent Országos Tanácsának tisztviselőit és elnökségi tagjait, a Magyar Ellenálló-antifasiszták Szövetsége Elnökségének tagjait, a területi párt-, tanácsi, társadalmi és tömegszervezetek, a magyarországi nemzeti szervek képviselőit, és az ünnepségen részt vevő egyházi személyiségeket. Majd felkérte ünnepi beszédének elmondására Kállai Gyulát, a Hazafias Népfrent Országos Tanácsának elnökét.

Kállai Gyula:

Szeged nemzeti újjászületésünk egyik bölcsője volt

Tiszteit ünneplő köszönet! Kedves elvtársaink! Kedves elvtársak!

Ezekben a napokban, hetekben, hónapokban Magyarország felszabadulásának 40. évfordulóját ünnepeljük. Az ünnepi megemlékezések sora több mint fél esztendő óta át, s az ország keleti határától a nyugatiig, Battonya térségétől Nemesmedvesig mindenütt bensőséges érzésekkel tölti el az ország lakosságát. Meggyőződéseim és hitem szerint nem voltak még az ország életének ilyen felemelő, szívet melengető ünnepnapjai.

Tisztelettel, testvéri barátsággal

Ezekben a napokban őszinte tisztelettel és a testvéri barátság érzéseivel gondolunk mindazokra, akik segítettek kezünkön leverni az elnyomatás bilincseit. Mindenekelőtt a Vörös Hadsereg harcosaira, a magyar nép és más baráti népek fiaira, akik a hazánk felszabadításáért folyó harcban a barbár német és magyar fasizmus áldozataivá lettek, az embertelen küzdelemben hősi halált haltak. De azokra is, akik e harcban győzelmet aratva ma itt vannak közöttünk. A mai Magyarország — politikai és világnézeti meggyőződésüktől, s akkori pártállásuktól függetlenül — tiszteletre és követésre méltó elődeink tartja őket.

A magyar uralkodó osztályok, a Horthy-fasizmus és kormányzati rendszere kiemeltlen, népgyilkos és országvesztő politikájának teljes csődjé után köszöntött ránk a felszabadulás. Európa egyik leginkább elmaradt, elnyomott és kizsákmányolt népe voltunk. Mindannyian ismerjük: József Attila milyen megrendítő leltárt állított össze népünk nyomoráról. De a valóság a legmerészebb költői szónál is szörnyűbbnek bizonyult.

A magyar munkásosztály és szövetségesei, s hivatott vezetőjük, a Magyar Kommunista Párt a nemzeti érdekek védelmében minden áldozatot meghozott, hogy megvédje az országot a végpusztulástól, s népünket a gazdasági és társadalmi felemelkedés, a nemzeti egység — a világ haladó erőivel — mindenekelőtt a Szovjetunióval való szövetség útjára vezesse.

Az ország haladó erői s mindazok, akik akkor már felnőtt, öntudatos antifasiszta polgárai voltak a hazának, érezték, tudták, hogy az ország és a nép életében valami új kezdődik: a keserves és viszontagságos, a számszorosán megbűnhődött múlt után végre egy tisztább, igazabb korszak küszöbéhez érkezünk. 1944 őszének, 1945 telének és tavaszának napjai felszabadulásunk igazi örömteli eseményeként íródtak be történelmünkbe, gazdagítva a sajátosan szép tavaszi forradalmi ünnepnapjaink számát.

Bár nem voltak illúzióink a Horthyhoz intézett memorandumokban, elfogadható alternatívát ajánlottunk fel, amikor követeltük, hogy a haza, a nép, a nemzet megmentése érdekében szakítson Hitlerrel, lépjen fegyverbarátságra a dolgozó magyar néppel, s álljon át a Szovjetunió oldalára. Am nemhiába! Az ország urai semmiféle gáztól nem riadtak vissza, hogy kiváltásaikat mentse és megőrizze. Osztrákváltásai az azokat foggal és körömmel védő fasizta rendszerük megmentése érdekében készek voltak az országot akár a végpusztulás poklába taszítani.

Magyarországot a világ első szocialista államának katonái szabadították fel. Történelmünk során először fordult elő, hogy egy nagyhatalom népünk igaz barátjaként, felszabadítóként lépett országunk területére. Először fordult elő, hogy a magyar nép iránt baráti érzésekkel viseltető hatalom verte le kezünkről az idegen elnyomás súlyos bilincseit.

Amikor a Vörös Hadsereg felszabadította hazánkat, nemcsak az országunkat megszállt hitleri és az őket kiszolgáló hazai fasizmus hadigözetét verte szét, ez-

A szegedi zászlóbontás

A felszabadulás történelmi folyamatának két kiemelkedően fontos eseménye volt: 1944. december 2—3-án Szegeden megalakult a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front, 1944. december 21—22-én pedig Debrecen-

zel együtt széthullott a súlyos bűnökkel terhelt és a magyar nép előtt gyűlöletes ellenforradalmi rendszer államgépezete is.

A helyzet adta lehetőséggel élve a munkásosztály, a parasztság és a haladó értelmiség teljesítette történelmi feladatát: nyomban megkezdte a fasizta rendszer maradványainak felszámolását s harcba indult a népi hatalom politikai és államrendjének megeremlítésére.

Világos volt, hogy a tömeges akaratainak, kizárólag a kommunista és más antifasiszta pártok irányításával létrejött demokratikus szervek tudnak harcot adni, csak ezek képesek a demokratikus átalakulás munkáját megkezdni és előrelendíteni. Ilyen szerveknek tekintettük a politikai-mozgalmi összefogás és hatalom egységét kifejező nemzeti bizottságokat, a tüke munkásellenőrzését megvalósító üzemi bizottságokat és a földreform forradalmi eszközeként szolgáló földigénylő bizottságokat.

ben az Ideiglenes Nemzeti Gyűlés és Ideiglenes Nemzeti Kormány. Bár mindkét eseménynek ma már szinte könyvtárnyi irodalma van, nyugodt lélekkel még most sem mondhatjuk, hogy teljesen kimerítettük volna e két nagy sorsforduló történelmi értékelését, és levontuk volna minden tanulságát. Természetesen itt és most sem vállalkozhatunk erre. A mai ünnepi emlékező ülésen elsősorban a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front szegedi zászlóbontásáról kívánok szólni.

A Függetlenségi Front megalakulásakor különös helyzetben volt az ország. A tragikus és felemelő élmények együtt játszódtak le a szemünk előtt. Egyszerre éltük át a pusztulás, a szenvedés, az embertelenség borzalmaival, a német megszállás és a fasizta terror tobzódását, s ugyanakkor a felszabadító harcok, a nagy győzelmek, a régvárt szabadság örömeit. A német hadvezetés és magyar csatlósaiak mindent megtekett azért, hogy a szovjet előrenyomulást késleltessék, s Magyarországot földjét vesztett ügyük utolsó hídfőállásává tegyék. A magyarság legjobb fiait továbbra is hidegvérrel áldozták fel egy

értelmetlen háborúban, állampolgáraink százezreit gázkamrákban semmisítették meg, az ország egész területét hadszíntérre, városainkat és falvainkat üszkös romokká változtatták, gátlástalanul raboltak és fosztogattak honvéd tábornokokat, kommunistákat és más haladó embereket állítottak bitófa alá, s a tizenöt évvel idősebb férfiakosság egy részét Németországba hajtották, hogy olcsó ágyútöltelékként a frontra dobják őket. A szomorú mérleg: csaknem egymillió magyar állampolgár kíméletlen feláldozása.

A Függetlenségi Front alakuló ülése a Magyar Kommunista Párt hitét és erőt sugárzó jelszavának jegyében jött össze: Lesz magyar újjászületés! Nagy szükség volt akkor az ilyen reményt és erőt sugárzó jelszavakra. Egyike volt ez a párt azon jelszavainak, mely valóban történelmi jelentőségre tett szert. S tehetett is, mert nemcsak a kommunisták jövőbe vetett hitét fejezte ki, de azoknak a reményét is, akik az igazabb jövőért készek voltak küzdeni, de önmagukra hagyatva nem lettek volna képesek arra, hogy a példátlanul súlyos helyzetből megtalálják a kivezető utat és másoknak is irányt mutassanak. S ime, a dermedtség, a fásultság, reménytelenség napjai közepette akadtak, akik bizakodva és határozottan hirdették, hogy lesz, lennie kell a magyar új életében egy felemelő új korszaknak. És nemcsak beszéltek erről, hanem tettek is, cselekedtek is érte, munkára, s az ország újjá-

építésére mozgósítottak. A magyar kommunisták javaslatára a nemzeti újjászületésnek ezt az átfogó, valóban a népet és a nemzetet felemelő országebítő tervét hirdette meg a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front Szegeden elfogadott programnyilatkozata, ami a koalíciós pártok közös célkitűzése lett.

A programnyilatkozat elfogadása éppen ezért nemcsak a felszabadult területeken jelentett örömteli eseményt, de újabb erővel és lelkesedéssel töltötte el azokat is, akik — halálveszély közepette — az ostromlott fővárosban és a még megszállt Dunántúlon küzdöttek a fasizmus ellen, elősegítve, hogy a szovjet hadsereg győzelmei nyomán ott is mihamarabb felvirradjon a szabadság napja.

A nyilatkozatot öt párt és a Szabad Szakszervezetek képviselői írták alá. Személy szerint Révai József, a Magyar Kommunista Párt, Valentiny Ágoston, a Szociáldemokrata Párt, Balogh István, a Független Kisgazdapárt, Erdei Ferenc, a Nemzeti Parasztpárt, Örlév Zoltán, a Demokratikus Polgári Párt és idősb Komocsin Mihály, a Szabad Szakszervezetek nevében. E dokumentummal hamarosan megismerkedett az egész ország. A szegedi zászlóbontás után a magyar dolgozók ebből tudták meg, hogy a háborútól süjtött, és romba döntött Magyarország milyen irányban induljanak el. A felszabadított területen megtörtént az első lépés az új szabad, demokratikus magyar állam megeremlítésére.

Szövetségeseikkel, harcostársaikkal

A magyar kommunisták már ekkor tudták, hogy 1944 őszén az illegális Kommunista Párt idehaza is szükségét érezte annak, hogy kidolgozza programnyilatkozatát. Pártunk el is készítette a maga tervezetét, azzal a szándékkal, hogy megvitatásra és elfogadásra a Magyar Front Intéző Bizottsága elé terjeszti és közös terv gyanánt, nyilvánosságra hozza. Nem rajtunk múlt, hogy ezt a szándékunkat nem sikerült megvalósítani. Sajnos, Rajk László, Bajcsy-Zsilinszky Endre s a katonai ellenállás vezetőinek letartóztatása miatt erre már nem kerülhetett sor, ami azonban semmiképpen sem csökkenti történelmi-politikai értékét.

A hazai illegális párt Központi Bizottságának 1944 őszi állásfoglalása a feladatokról, a kibontakozásokról, a demokratikus átalakulásról minden lényeges kérdésben megegyezett a Szovjetunióban működő emigráns magyar pártvezetés, az úgynevezett Külföldi Bizottság által kidolgozott programmal. Mindez meggyőzően bizonyítja a marxista elmélet erejét és egységét. Azt, hogy a véres frontvonalakkal szétzaggatott, egymástól több mint 2 ezer kilométer távolságban folytatott munkánk elismerés méltó összhangban volt egymással.

A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front így teremtette meg a háború utáni demokratikus szövetséget, a koalíciós politika lehetőségét, amely nélkül az új Magyarország, a népi demokratikus rend alapjait

Az ünnepség résztvevőinek egy csoportja